

FARSUND KOMMUNE
Postboks 100
4552 FARSUND

Dato: 20.10.2023
Vår ref: 23/23983-1
Deres ref:
Saksbeh.: Kåre Kristiansen

Anbefalinger til kommunal planstrategi

Kommunene skal i 2024 vedta ny kommunal planstrategi. Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging fremhever at arbeidet med planstrategier bør prioriteres.

Arbeidet med planstrategier prioriteres for å sikre at planene er oppdaterte og møter behovene som følger av endringer i samfunnsmessige, demografiske, politiske og naturgitte forhold. - Nasjonale forventninger nr. 2

For å bistå kommunene har fylkeskommunen sammenfattet følgende om nye regionale planer og fylkeskommunens øvrige planfaglige veiledning:

Nye regionale planer

Kommunene skal legge regionale planer til grunn for kommunal planlegging og virksomhet (plan- og bygningsloven § 8-2). Fullstendig oversikt over regionale planer finnes på agderfk.no¹. Fylkeskommunen har nylig vedtatt eller igangsatt arbeidet med følgende planer som kan være relevante i arbeidet med planstrategien:

Regionplan Agder 2030 – ny regional planstrategi

Regionplan Agder 2030 er en overordnet strategisk plan som bidrar til å utvikle hele Agder. Fylkestinget vedtok 25. april 2023 at det skal gjennomføres en enkel revisjon av Regionplan Agder 2030 gjennom regional planstrategi. Det legges opp til at den reviderte planen sendes på høring og vedtas i løpet av 2024.

Kontakt: Helene Heggheim, helene.heggheim@agderfk.no (frem til 1. november); Kåre Kristiansen kare.kristiansen@agderfk.no (fra 1. november)

Regional plan for bolig, areal og transport i kristiansandsregionen,

Planen, med handlingsprogram, ble vedtatt av fylkestinget juni 2023, og gjelder kommunene Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Lindesnes og Vennesla. Planen inneholder retningslinjer for blant annet bolig, næring og transport. Retningslinjene, og tiltakene i handlingsprogrammet, er relevante for kommunenes arbeid med arealstrategier i samfunnsdelen

¹ [Gjeldende planer og strategier - Agder fylkeskommune \(agderfk.no\)](http://Gjeldende%20planer%20og%20strategier%20-%20Agder%20fylkeskommune%20(agderfk.no))

og for revisjon av arealdelen. Når kommunene skal vurdere behov for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, bør man ta høyde for disse nye regionale retningslinjene og forslagene til tiltak.

Kontakt: Lisbeth Hansen, lisbeth.raanes.hansen@agderfk.no

Regional plan for senterstruktur og handel

Utkast til plan og handlingsprogram har vært på høring og offentlig ettersyn fra 16. desember 2022 til 31. mars 2023. Med bakgrunn i høringsuttalelsene vedtok fylkestinget 20. juni 2023 at planprosessen forlenges. Det legges opp til videre dialog spesielt med kommunene og med Statsforvalteren, og et justert planforslag vil bli sendt på ny høring tidlig i 2024. Det tas sikte på å vedta planen og handlingsprogrammet mot slutten av 2024.

Kontakt: Manuel Birnbrich, manuel.birnbrich@agderfk.no.

Regional plan for fysisk aktive liv i Agder

Fylkestinget fastsatte planprogram for planen 21. juni. Formålet med dette arbeidet er å utforme regionalpolitiske føringer og prioriteringer for hvordan kommuner i Agder kan planlegge for økt fysisk aktivitet i befolkningen. Det tas sikte på vedtak av plan og handlingsprogram siste del av 2024.

Kontakt: Mats Stave Aanonsen, mats.stave.aanonsen@agderfk.no.

Veiledning i planlegging

Fylkeskommunen skal veilede kommunene i planlegging etter plan- og bygningsloven. Fylkeskommunen gir både tematiske veiledning i tillegg til veiledning i forbindelse med konkrete plansaker. Nedenfor er oversikt over ulike aktiviteter som vektlegges i 2023/2024.

Fylkeskommunens veiledning i planlegging 2023/2024

- Regionalt kunnskapsgrunnlag
- Regionale folkehelseoversikten
- Samfunnsdel: prosess for politiske verksteder
- Planprat – digital møteserie
- Veiledning til folkevalgte i arealforvaltning
- Planfaglig nettverk, regionale fysiske samlinger
- Tilskudd til planarbeid (temaplaner) og stedsutvikling

Tematisk veiledning

- Regionalt planforum
- Arealregnskap ved revisjon av arealdelen
- Uttalelser ved oppstart og offentlig høring

Veiledning i enkeltsaker

Det regionale kunnskapsgrunnlaget

I forbindelse med revisjonen av regionplan Agder 2030 og ny regional planstrategi har fylkeskommunen utarbeidet et oppdatert regionalt kunnskapsgrunnlag.

- www.agdertall.no med statistikk og analyse fra Agder.
- Kunnskapsgrunnlag til Regionplan Agder 2030².

Kommunene kan ta utgangspunktet i dette materialet, men bør tilpasse det til egen kommune. Agdertall.no ble lansert i juni 2023, og utvikles kontinuerlig som en regional kunnskapsportal hvor mange aktører bidrar. Det er verdifullt i utviklingsarbeidet å få innspill fra kommuner med

² https://agderfk.no/f/p1/i219e997a-f8cc-4e98-8810-43a935ee8961/kunnskapsgrunnlag-til-regional-planstrategi_rev0923.pdf

ønsker og behov som ønskes dekket.

Kontaktpersoner: Børje Michaelsen, borje.michaelsen@agderfk.no og Oddmund Frøystein, oddmund.froystein@agderfk.no.

Fylkeskommunen har gjennomført fire regionale samlinger for kommunene med presentasjon og diskusjon av relevante utviklingstrekk. Fylkeskommunen deler gjerne materialet fra diskusjonene og bistår i diskusjon av utviklingstrekene i egen kommune.

Kontakt: Kåre Kristiansen, kare.kristiansen@agderfk.no.

Arealregnskap

Nasjonale forventninger nr. 17 nevner at - *samfunns- og arealplanleggingen baseres på et oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag. Kommunene bør utarbeide et arealregnskap som del av et slikt kunnskapsgrunnlag.*

Fylkeskommunen har utarbeidet et arealregnskap for kommunene på Agder. Arealregnskapet gir en objektiv oversikt over faktisk og planlagt arealbruk i kommunen. I arbeidet med planstrategien kan arealregnskapet gi følgende relevant informasjon:

- Oversikt over arealtyper i kommunen
- Oversikt over bebygd eller opparbeidet areal
- Oversikt over utbyggingsformål i plan og antatt planreserve
- Oversikt over områder med mulige store klima- og naturverdier (lauvskog, myr, dyrka mark) i antatt planreserve.
- Klimautslipp ved gjennomføring av planlagt arealbruk ihht. Miljødirektoratets beregningsmal.

Arealregnskapet viser status i kommunene pr. i dag, men vil etter hvert gi mulighet for å følge utviklingen i arealbruken over tid.

Nøkkeltall fra arealregnskapet kan inngå i kommunens vurdering om arealdelen i kommuneplanen skal revideres. Se også planfaglige anbefalinger for kommuneplanens arealdel.

Kontakt: Gunnar Ogwyn Lindaas, gunnar.ogwyn.lindaas@agderfk.no.

Regionale folkehelseoversikten

Fylkeskommunen utarbeider regional folkehelseoversikt som del av kunnskapsgrunnlaget til regional planstrategi. Høsten 2023 blir det gjennomført en stor folkehelseundersøkelse i Agder. Resultatene fra undersøkelsen blir en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for folkehelsearbeidet fremover.

Kommunene skal utarbeide folkehelseoversikt som del av kunnskapsgrunnlaget til kommunal planstrategi. Kommunene kan bruke den regionale folkehelseoversikten og agdertall.no til å innhente opplysninger til egen oversikt. Andre kilder til arbeidet er sentrale statistikkbanker og lokale erfaringer. Lov og forskrift fastsetter noen krav til hva slags informasjon som innhentes, men det er lokale behov som skal være førende for hvilke og hvor mange opplysninger som inngår i den lokale folkehelseoversikten

Kontakt: Linn Gyland, linn.oysaed.gyland@agderfk.no; Inger Margrethe Braathu, inger.margrethe.braathu@agderfk.no.

Anbefalinger for planstrategien

Årlig rullering av planbehov som del av økonomiplanen

Etter at planstrategien er vedtatt, bør kommunene vurdere å rullere prioritert planbehov årlig i forbindelse med økonomiplanen. Det gir mulighet for å vurdere prioriteringer i lyset av tilgjengelige ressurser og kapasitet og ta høyde for endrete rammebetingelser.

Rød tråd i plansystemet

Planstrategien kan brukes til å vise en tydelig sammenheng i det kommunale plansystemet. Kommunen bør ha et bevisst forhold til bruk av mål, delmål, strategier og tiltak på de ulike plannivåer. Dette gjelder i særlig grad for samfunnsdel i kommuneplanen og ulike typer temaplaner.

Anbefalinger til revisjon av kommuneplanens samfunnsdel

I planstrategien skal kommunen vurdere om samfunnsdelen skal revideres. Regjeringens forventninger fremhever bl.a. at

- bærekraftsmålene skal legges til grunn for den overordnede samfunnsplanleggingen (jf. forventning nr. 2)
- vedtatte mål og strategier i samfunnsdelen følges opp i økonomiplanleggingen (jf. forventning nr. 3)
- at samfunnsdelen bør inneholde en arealstrategi (jf. forventning nr. 4).

Kommunene bør i planstrategien ta stilling til om samfunnsdelen innfrir disse punktene. I forlengelse anbefaler fylkeskommunen:

- at de tre bærekraftsdimensjonene legges til grunn for oppbygging av et spisset utfordringsbilde og/eller satsingsområdene i samfunnsdelen. Agdertall gir en forenklet introduksjon til bærekraftsdimensjonene og relevant kunnskap på de ulike dimensjonene.
- at kommunene sikrer at samfunnsdelen har god forankring hos det nye kommunestyret, og tar stilling til om den gir kommunestyret tilstrekkelig grunnlag til å jobbe med økonomiplanen. I den forbindelsen kan det være en fordel om kommunestyret får anledning til å definere satsingsområder for ny valgperioden. Revisjon av samfunnsdelen kan være en egnet prosess for dette.
- at arealstrategiene gir tilstrekkelig grunnlag for sortering og prioritering av innspill ved en eventuell revisjon av arealdelen og for den videre planleggingen av de utbyggingsområder som finnes i kommunens planreserve.

For kommuner som reviderer samfunnsdelen og planlegger vedtak av planen i første år av valgperioden, bør vurdering av øvrige planbehov vente til etter at ny samfunnsdel er vedtatt.

Fylkeskommunen veileder kommuner som reviderer samfunnsdelen. Hovedtema for 2023/2024 er kunnskapsgrunnlag og gjennomføring av politiske verksteder.

Kontaktperson: Kåre Kristiansen, kare.kristiansen@agderfk.no.

Anbefalinger til revisjon av kommuneplanens arealdel

I planstrategien bør kommunen vurdere om kommuneplanens arealdel skal revideres. Nøkkeltall fra arealregnskapet kan inngå i denne vurderingen. Blant annet kan arealregnskapets tall for planreserve være et utgangspunkt for å vurdere om arealdelen gir god strategisk styring for arealutviklingen i kommunen. Størrelsen på planreserven kan imidlertid ikke stå alene, men må vurderes i lys av den forventete utviklingen i kommunen (bl.a. klimaendringene, befolkningsutvikling og næringsutvikling), og også sees i sammenheng med

kommunens overordnede arealstrategier, føringer i relevante regionale planer og nasjonale forventninger. Til dette gir arealregnskapet også et utgangspunkt for å vurdere om planreserven inneholder arealer med potensielt store klima- og naturverdier som blant annet lauvskog, myr og dyrka mark, jf. regjeringens forventninger nr. 47 og 48.

Fylkeskommunen prioriterer bistand og veiledning til kommuner som jobber med revisjon av arealdelen. Vi inviterer til tidlig dialog og anbefaler at kommuner benytter regionalt planforum til å diskutere planprogrammet for arbeidet.

Fylkeskommunen bistår alle kommuner som ønsker det å utarbeide kommunale arealregnskap som del av revisjon av arealdelen. Kommunen vil da få oversikt over endringer fra gjeldende til ny (forslag) plansituasjon for blant annet arealformål, areal typer og klimakonsekvens (excel), og kartbaserte verktøy som kan benyttes i kommunens arbeid.

Kontakt: Ingvild Nina Skjong, ingvild.nina.skjong@agderfk.no (revisjon av arealdelen); Gunnar Ogwyn Lindaas, gunnar.ogwyn.lindaas@agderfk.no (arealregnskap).

Tilskudd til planarbeid

Fylkeskommunen gir økonomisk støtte til følgende typer planarbeid:

- Klimaplanlegging, kontakt: Anne Kristin Peersen anne.kristin.peersen@agderfk.no.
- Kulturminneplanlegging, kontakt: Silje Kringeland, silje.kringeland@agderfk.no
- Sti- og løypeplan, kontakt: Ingvild Paulsen, ingvild.paulsen@agderfk.no.
- Frivillighetspolitikk, kontakt: Jonas Ravn Øhlckers, jonas.ravn.ohlckers@agderfk.no.
- Stedsutvikling, ikke knyttet direkte til planlegging etter plan- og bygningsloven, men kan være relevant som forstudie eller kartlegging i tidlig fase, kontakt: Diderik Cappelen, diderik.cappelen@agderfk.no.

Oversikt over alle tilskudd, stipend og priser finnes på agderfk.no.³

Regionalt planforum

Planforum gjennomføres ved 3. uke. Fylkeskommunen oppfordrer alle kommuner til å bruke regionalt planforum i forbindelse med planarbeidet. Møtedatoer for høsten/vinteren 2023 er tilgjengelig på fylkeskommunens nettsider.

Kontakt: Ingunn Dahlseng Håkonsen, ingunn.dahlseng.hakonsen@agderfk.no.

Planfaglig nettverk

Planfaglig nettverk er et tilbud til kommunene der vi gjennomfører planfaglige konferanser innen forskjellige tema sammen med statsforvalteren. Formålet med planfaglig nettverk er å øke kompetansen på spesifikke tema i kommunene.

Kontakt: Ingunn Dahlseng Håkonsen, ingunn.dahlseng.hakonsen@agderfk.no.

Planprat – digital møteserie for kommunale planleggere

Planprat er en lavterskel og digital planfaglig møteserie på teams. Det skal være en arena for å dele og heve plankompetanse i fellesskap. Møteserien er et supplement til planfaglige nettverkssamlinger og regionalt planforum.

Kontaktperson: Frode Amundsen, frode.amundsen@agderfk.no

³ [Tilskudd, stipend og priser - Agder fylkeskommune \(agderfk.no\)](http://agderfk.no)

Tilbud om veiledning til folkevalgte i Agders kommuner

Statsforvalteren i Agder og Agder fylkeskommune ønsker å bidra til å styrke kunnskapen om arealforvaltning blant de folkevalgte. Som et supplement til folkevalgtprogram, ønsker vi derfor å invitere oss inn i den ordinære møtevirksomhet i kommunene med informasjon om vår rollefordeling og ansvarsområder i planleggingen, med en samlet tidsramme på om lag 30 minutter. Kommunene kan ta kontakt med følgende personer:

Statsforvalteren v. Bjørn Loland. Bjorn.loland@statsforvalteren.no

Agder fylkeskommune v. Ingunn D. Håkonsen: ingunn.dahlseng.hakonsen@agderfk.no

Muligheter for tilskudd til planleggingsrelaterte tema hos statsforvalteren

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på følgende muligheter for tilskudd hos statsforvalteren som kan være relevante for planleggingen i kommunene.

Prosjektskjønnsmidlene

Statsforvalteren ser gjerne flere søknader innenfor plan og miljø-feltet. De fleste planfolk og ledere i kommunene kjenner til/har hørt om disse, men det er helst helse og utdanningssektorene som benytter seg av dem. Søknader som kombinerer flere bærekraftsdimensjoner er selvsagt veldig spennende. Mer informasjon og tilgang til søknadsskjema finnes her:

https://linkprotect.cudasvc.com/url?a=https%3a%2f%2fwww.statsforvalteren.no%2fbn%2fagder%2fKommunal-styring%2fKommunal-fornyning%2fprosjektskjonn-2024%2f&c=E,1,g0lf4YYM10CCWMMw3GNsIH40GswrNc5WcRxzTjS_bniSFCYWsxT4kqXmb4jztmj02aYBF01BsCu2ZmvzL4iAgqkE-9ThvgNTPiVCRM5s5cAeTCi&typo=1

Merk: Søknadsfrist er 13.11.2023!

Klimasats

Det er usikkert om klimasats videreføres i 2024. Dette vet man imidlertid mer om i desember, og er vi heldige, blir de friske midler der også for 2024. Oppdatert informasjon om ordningen finnes her:

https://linkprotect.cudasvc.com/url?a=https%3a%2f%2fwww.miljodirektoratet.no%2fansvarsomrader%2fklimatefor-myndigheter%2fkutte-utslipp-av-klimagasser%2fklimatefor-myndigheter%2f&c=E,1,-cRW_kiBBbrKbrVRiRUKkgU4vIJYC6rr-lmeOrRUddYppzcZUJBZDnco8fRiFC5LChRB9Vqh95E5hhszdd6gWscTO9KY-5IDdee2n7U6q6GrSIKt65s,&typo=1

Tilskudd til klimatilpasning

Ordningen administreres av Miljødirektoratet og er foreslått videreført med nye 6,4 mill. kr for 2024. Info om denne ordningen finnes her:

<https://linkprotect.cudasvc.com/url?a=https%3a%2f%2fwww.miljodirektoratet.no%2fansvarsomrader%2fklimatefor-myndigheter%2fklimatefor-myndigheter%2fklimatefor-myndigheter%2fklimatefor-myndigheter%2f&c=E,1,36NB9ScTZ3Tztz9P5hIx-ocbLqNpXYDXFDNDU5f87THwU1ftczyrE59UBI7tYa3oyCKxw8Jv2XGa4zbJKF03IYZHhYOuFn-H34yYPett9oimqwS0E,&typo=1>

Med hilsen

Ingvild Nina Skjong
Avdelingsleder
Plan

Kåre Kristiansen
Rådgiver
Plan

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: ARENDAL KOMMUNE
BYGLAND KOMMUNE
BIRKENES KOMMUNE
BYKLE KOMMUNE
EVJE OG HORNNES KOMMUNE
FARSUND KOMMUNE
FLEKKEFJORD KOMMUNE
FROLAND KOMMUNE
GJERSTAD KOMMUNE
HÆGEBOSTAD KOMMUNE
IVELAND KOMMUNE
KRISTIANSAND KOMMUNE
KVINESDAL KOMMUNE
LILLESAND KOMMUNE
LINDESNES KOMMUNE
LYNGDAL KOMMUNE
RISØR KOMMUNE
SIRDAL KOMMUNE
TVEDESTRAND KOMMUNE
VALLE KOMMUNE
VEGÅRSHEI KOMMUNE
VENNESLA KOMMUNE
ÅMLI KOMMUNE
ÅSERAL KOMMUNE

Kopi til: STATSFORVALTEREN I AGDER